

Beleidsplan Cyberpesten

De uitrol van ons laptopproject in combinatie met een verhoogd aantal meldingen bij onze leerlingenbegeleiding op het gebied van cyberpesten zet onze school aan tot actie. Bovendien is de problematiek van cyberpesten de afgelopen jaren meer en meer in de media aan bod gekomen. Onze school is zich bewust van deze situatie en voerde een grootschalige enquête uit bij de leerlingen. Deze resultaten vormen de grondslag voor dit beleidsplan cyberpesten.

Uit deze bevraging is gebleken dat ongeveer 10% van onze leerlingen het afgelopen jaar slachtoffer werd van cyberpesten. Als dit gebeurde, wisten onze leerlingen vaak wie hen lastig viel en kenden ze deze perso(n)en(en) ook daadwerkelijk. De slachtoffers geven ook duidelijk aan dat het in de helft van de gevallen meermaals bij hen gebeurde en soms zelfs dagelijks. Ze geven aan dat ze bij problemen vooral beroep doen op hun vrienden en ouders maar veel minder op leerkrachten en leerlingenbegeleiding.

Dit toont de noodzaak aan om hier als school aan te werken want de leerlingen brengen heel wat tijd op school door en ze beschikken over een eigen laptop die wordt gebruikt tijdens de lessen. We wensen zowel de leerlingen als het personeel te betrekken om deze problemen te voorkomen en te zorgen voor het welzijn van al onze leerlingen.

De werkgroep Mediawijsheid in onze school ging aan de slag met de Mediawijze beleidstool van Mediawijs, het Vlaamse Kenniscentrum Digitale en Mediawijsheid van de Vlaamse overheid en Imec vzw. De werkgroep Mediawijsheid bestaat uit een delegatie van leerlingenbegeleiding en leerkrachten. Zij hebben dit beleidsplan opgemaakt in samenwerking met enkele ouders van de ouderraad en een afvaardiging van de leerlingen. Al deze mensen samen vormden de klankbordgroep. De werkgroep Mediawijsheid gaat de acties die we hierin kunnen terugvinden coördineren en uitwerken.

Inhoud

Visie	3
Kwaliteit: afspraken op school	3
Kwaliteit: werkgroep	4
Reactie: herstelgericht werken	4
Preventie: vorming voor de leerlingen.....	5
Kwaliteit: aanspreekpunt	5
Reactie: interne communicatie	6
Preventie: ouderbetrokkenheid	7
Preventie: peer-to-peer ondersteuning.	7
Reactie: nazorg	8
Preventie: bijscholingen voor leerkrachten	8
Toekomst.....	9

Visie

Vanuit onze kernwaarden (talentontwikkeling, respect voor iedereen, een open en kritische blik naar de buitenwereld) willen we als school dat onze leerlingen in een vertrouwde omgeving op een respectvolle, kritische en positieve manier mediawijs aan de slag gaan.

Mediawijsheid is het kunnen begrijpen en bewust omgaan met media en deze ook op een verantwoorde manier kunnen inzetten in het dagelijkse leven. Leerlingen moeten ook durven stilstaan bij de mogelijke risico's die aan allerlei vormen van media verbonden zijn.

Vanuit deze visie willen we een duidelijke aanpak van cyberpesten formuleren, die gedragen wordt door alle betrokken partijen, leerkrachten, leerlingen en ouders en die kadert binnen het huidige antipestbeleid.

We streven naar het creëren van een rustige en veilige schoolomgeving waarin iedereen zichzelf kan zijn en waarbij we collectief streven naar de preventie, herkenning en aanpak van (cyber)pestsituaties.

Kwaliteit: afspraken op school

De afspraken over het gebruik van digitale middelen op onze school zijn opgesomd in het schoolreglement dat jaarlijks door de ouders ondertekend wordt. De afspraken zijn geformuleerd als gedragsregels voor het gebruik van het internet. Zo mogen er geen foto's of video's van leerlingen of personeel zonder toestemming van de betrokken personen online worden geplaatst. Het welbevinden van andere leerlingen of leerkrachten mag ook niet in het gedrang komen door het gebruik van digitale kanalen zoals Instagram, TikTok, ... (Online) Haatspraak en beledigingen worden niet getolereerd.

Deze gedragsregels zijn geformuleerd vanuit onze taak als school om het welbevinden van de leerlingen en het personeel te optimaliseren.

De belangrijkste gedragsregels uit het schoolreglement worden in de eerste graad bij het begin van elk schooljaar met de klassenleeraars kort besproken via "**Schoolreglement in een notendop**" en in de 2^e en 3^e graad via **GPS** (GedragsPatroon op School), maar over de specifieke regels rond het gebruik van digitale middelen wordt niets gezegd.

We gaan als school inzetten op het duidelijk overbrengen van en herinneren aan deze afspraken. We gaan ervoor zorgen dat de (verkorte) netetiquette duidelijk zichtbaar is in de school:

- In het begin van het schooljaar moeten de klassenleeraars en de leerlingenbegeleiders dieper ingaan op (het belang van) deze netetiquette. We stellen voor om dit in het 1e jaar te doen in de eerste kennismakingsweek waarbij dit opgenomen wordt door de leerlingenbegeleiding.
- In het 3e en 5e jaar wordt dit besproken op de eerste schooldag door de klassenleeraars. Hiervoor gaan we de uurregeling van die dag aanpassen. Nadien komt de leerlingenbegeleiding langs voor een klasgesprek aan de hand van casussen. De werkgroep Mediawijsheid zorgt voor een presentatie met deze casussen en voorziet de leerkrachten hierbij van instructies. (Bedenking: vanaf 2022 onthaaldag. Is het een optie om dat hierin te verwerken?)
- Voor leerlingen die instappen in ons 2e, 4e en 6e jaar of leerlingen die later in het schooljaar inschrijven, wordt een gezamenlijk moment voorzien zodat zij ook op de hoogte gebracht worden van de gedragsregels die gelden op onze school. Ook wordt hen op dat moment gevraagd naar de situatie op hun vorige school in een persoonlijk gesprek.

- Het **GPS** zowel voor MS en BB moet **geüpdatet** worden, rekening houdend met de huidige evolutie(s) van sociale media (of cyberpesten of... internetgebruik).
- Om deze afspraken steeds onder de aandacht van leerlingen te houden gaan we **posters** ontwikkelen die in de schoolgebouwen worden opgehangen.

De werkgroep Mediawijsheid zal dit samen opnemen met de leerlingenbegeleiding.

Kwaliteit: werkgroep

Op onze school was er geen specifieke werkgroep die werkt rond cyberpesten. Er is afgelopen schooljaar een werkgroep opgericht die rond mediawijsheid in het algemeen aan de slag gaat. In deze werkgroep zitten in totaal 7 mensen nl. 1 iemand van ICT-team (mediacoach), 3 leerlingbegeleiders, 2 leerkrachten (die ook leerlingenraad begeleiden) en 1 tuchtprefect. Deze werkgroep is nodig om in kleine groep de beslissingen te nemen en acties uit te werken. Zij zullen daarna instaan voor de organisatie. De werkgroep moet ook alle acties en maatregelen aftoetsen aan het beleid en indien nodig bijsturen. Zij behouden met andere woorden het overzicht.

De verantwoordelijke voor deze groep is Jorn Bellekens die de opleiding mediacoach heeft gevolgd en deze tot een goed einde heeft gebracht.

De verwachtingen naar de werkgroep zijn geformuleerd maar deze moeten voor de volgende schooljaren nog beter uitgewerkt worden. De werkgroep kan eventueel nog verder aangevuld worden met geïnteresseerde collega's.

Deze werkgroep stelt een beleid op rond cyberpesten en dit in samenspraak met leden van de ouderraad (5) en 2 leerlingen per graad (6) aan de hand van de beleidstool van Mediawijs. Op dit moment werken zij uitsluitend aan het uitschrijven van een beleid. Vanaf het schooljaar 2022-2023 is het de bedoeling dat deze werkgroep lesmateriaal voorziet rond de verschillende mediawijze thema's en collega's aanstuurt die hiermee aan de slag gaan.

De school zal ouders informeren over de problematiek zodat zij ook op de hoogte zijn. Deelnemen aan de werkgroep lijkt ons niet opportuun. Het (cyber)pestbeleid wordt ook op de website geplaatst zodat ouders dit kunnen raadplegen.

De leerlingen zullen we op gepaste momenten betrekken bij het bepalen van de acties op school als preventie. Door de input van leerlingen kan de werkgroep gepaster bijsturen en acties uitwerken.

Reactie: herstelgericht werken

Op dit moment is er op onze school geen goedgekeurd anti-pestbeleid. De school werkt wel op een bepaalde manier: in de Middenschool wordt de No Blame-methode toegepast, maar in de bovenbouw wordt eerst met alle betrokkenen gepraat. Bij (cyber)pesten volgt altijd een poging tot herstel en een sanctie als signaal. Als echter blijkt dat er geen sprake is van (cyber)pesten, maar eerder van conflicten, dan werken we herstelgericht. We vragen ons af of we altijd ouders moeten inlichten of de wensen van de leerling moeten respecteren. Op dit moment hanteren we de regel om altijd een ouder op de hoogte te stellen, tenzij thuissituatie dit niet mogelijk maakt. In dat geval, brengen we het CLB op de hoogte. Van dit alles staat er ook niets op papier (of digitaal) waarop kan teruggevallen worden.

Omdat we als school toch altijd eenduidig willen reageren op de situaties en een duidelijke houvast willen hebben, is deze bouwsteen van groot belang. Binnen deze leidraad zullen wel nuances worden gespecificeerd om te kunnen inspelen op de cultuur- en leeftijdsverschillen tussen middenschool en bovenbouw. We vertrekken steeds vanuit de No Blame-methode en evalueren daarna of er toch sancties nodig zijn, zeker bij herhaalde problemen.

In 2018 is een document opgesteld (maar nooit goedgekeurd) over het antipestbeleid. Dit document kan perfect dienen als startdocument voor de werkgroep Mediawijsheid die dit zal herwerken en er een deel cyberpesten aan zal toevoegen. Dit anti-pestbeleid zullen we ook met de leerlingenbegeleiding uit de bovenbouw onder de loep nemen aangezien zij hiermee verder aan de slag moeten. Dit beleid moet nadien goedgekeurd worden door onze directie. Daarna pas communiceren we dit aan de collega's en de schoolraad.

Als streefdatum stellen we 30 september 2022 voorop aangezien dat we dan op onze pedagogische studiedag zullen werken rond mediawijsheid en cyberpesten.

Preventie: vorming voor de leerlingen

Op dit moment worden er wel heel wat initiatieven ondernomen door verschillende leerkrachten en de leerlingenbegeleiding. Zo hebben we dit schooljaar met de 1^e jaars deelgenomen aan een escape-game: Enter Escape. Dit is een Escape game voor 10- tot 13-jarigen over veilig en verantwoord sociaal mediagebruik.

De 2^e jaars wonen elk jaar een voorstelling van Steven Goegebeur bij.

In het 3^e en 4^e jaar vindt een dag relatievorming plaats. In het 3^e jaar wordt er gewerkt rond sexting, weerbaarheid en grenzen en komt er een seksuoloog spreken. In het 4^e jaar wordt er gewerkt rond Gender.

Dit zijn de initiatieven waar we al van op de hoogte zijn, we zijn (nog) niet op de hoogte van andere acties tijdens het schooljaar. We gaan daarom de leerkrachten bevragen over welke acties zij ondernemen rond mediawijsheid en specifiek rond cyberpesten.

Het is belangrijk dat leerlingen weten hoe ze cyberpesten kunnen herkennen en dat ze ook weten hoe ze moeten reageren en bij wie ze problemen kunnen melden. De slachtoffers van cyberpesten zouden we ook een weerbaarheidstraining laten doorlopen zodat zij leren hoe ze op bepaalde situaties kunnen reageren.

Dit is een proces dat we de komende jaren moeten uitwerken of een proces dat kan/moet groeien. We starten vanuit de vormingen die er al zijn en stap voor stap brengen we structuur aan en bouwen we een leerlijn op. De aanzet en het overzicht zal gehouden worden door de werkgroep Mediawijsheid, maar de leerkrachten kunnen hier ook rond werken in hun lessen.

Kwaliteit: aanspreekpunt

Op school wordt er werk gemaakt van een aanspreekpunt waar leerlingen met allerhande problemen kunnen langskomen zoals ook cyberpesten. De school vindt deze bouwsteen uitermate belangrijk om het cyberpestgedrag in onze school aan te pakken. De leerlingenbegeleiding fungeert als aanspreekpunt maar leerlingen geven zelf aan dat de drempel om naar de leerlingbegeleiding te stappen hoog is. De leerlingen hebben de perceptie dat de leerlingbegeleiding er enkel is voor leerlingen met ernstige problemen en dat de stap zetten naar deze leerlingbegeleiders een teken van zwakheid is.

Er is ook een (fysieke)brievenbus maar die wordt maar sporadisch gebruikt, ook de smartschool-account WARM (**W**erkgroep **a**andacht voor **r**ouwen en **m**entaal **w**elzijn) is aanwezig. Vroeger was er ook een SmS-account "ik wil mijn hart luchten" maar die is stopgezet. Nadeel aan smartschool is dat je niet anoniem kan sturen. E-mailadres het warme hart werd niet gebruikt en is daarom ook stopgezet.

Hierop inzetten is belangrijk want de drempel om met problemen naar leerlingenbegeleiding te stappen is veel te hoog en het welzijn van de leerlingen staat natuurlijk voorop.

In onze school gaan we proberen de drempel te verlagen door de leerlingbegeleiding kenbaar te maken tijdens de eerste schoolweek van het schooljaar 2022-2023 en doorheen het schooljaar gebruik te maken van posters.

We willen als school ook een nascholing voorzien voor de leerlingenbegeleiding.

De werkgroep Mediawijsheid zorgt ervoor dat de acties rond het aanspreekpunt gekend zijn door o.a. de klasleraren te betrekken in het informeren, gebruik van flyers en posters, ...

Daarnaast willen we trimestrieel (indien mogelijk maandelijks)minstens één lesuur besteden aan een klasgesprek. Dit klasgesprek kan handelen over de actualiteit, maar ook over een probleem dat zich op dat moment in de klas stelt. Hiermee willen we ervoor zorgen dat het contact tussen leerlingen en leerkrachten nauwer wordt. Hierdoor hopen we dat leerlingen met problemen sneller naar een (vertrouwens)leerkracht gaan. Ook wordt het zo voor de leerkrachten duidelijker wat er leeft in de klas en hoe de verhouding in de groep is. Welke leerkrachten hiervoor zullen instaan is nog niet helemaal duidelijk en hiervoor moeten we nog knopen doorhakken.

Het gebruik van een anoniem e-mailadres is ook nodig, maar we zijn er als werkgroep nog niet over uit wie de verantwoordelijkheid krijgt voor het beheer van dit e-mailadres. Dit is ook een werkpunt naar het komende schooljaar toe. Als we dit e-mailadres aanmaken of het bestaande herwaarderen moeten we hier ook publiciteit voor maken.

Reactie: interne communicatie

De communicatie tussen leerkrachten en leerlingenbegeleiding verloopt in bepaalde gevallen goed. Leerkrachten brengen deze mensen op de hoogte in geval van cyberpesten. Soms wordt in bepaalde gevallen de directie op de hoogte gebracht. Interne communicatie gebeurt er wel maar loopt soms heel stroef. Je hoort wat er is gebeurd in de wandelgangen maar geen verdere informatie en/of opvolging.

De interne communicatie beschouwen we als een belangrijke bouwsteen omdat alle actoren steeds op de hoogte moeten zijn over welke acties er worden ondernomen of genomen moeten worden. Er moet ingezet worden om deze communicatie tussen zowel de leerkrachten, leerlingenbegeleiding als directie gestroomlijnder te laten verlopen.

Om de interne communicatie te verbeteren en gestroomlijnder te maken, stelt de werkgroep voor om een stappenplan uit te werken zodat alles nog eens duidelijk op papier staat hoe dit dient te gebeuren en dat deze informatie ook wordt uitgelegd aan de nieuwe collega's. De werkgroep Mediawijsheid zal dit stappenplan opstellen begin van het schooljaar 2022-2023. Ook dient er bepaald te worden wie inzage heeft in welke informatie in verband met de privacy. Dit moet zeker op papier worden gezet zodat iedereen duidelijk weet welke taken hij heeft en over welke info hij/zij kan/mag beschikken. Dit is dus een bouwsteen die moet bekeken worden in samenspraak met de verantwoordelijke van de privacy wetgeving (GDPR) op onze school.

Preventie: ouderbetrokkenheid

Op onze school wordt in de eerste graad in het begin van het schooljaar een infoavond voor ouders georganiseerd waar alle ouders worden verwacht en daar wordt alle algemene info over de school door de klastitularis overlopen. In de andere graden wordt dit alleen gedaan voor de zij-instromers op onze school. Onder die algemene info verstaan we de leefregels op school, bij wie je voor wat terecht kan maar specifiek voor (cyber)pesten wordt hier niet heel diep op ingegaan.

We moeten zeker inzetten op deze bouwsteen als school aangezien de ouders ook een grote invloed hebben op het eventueel cyberpesten of gecyberpest worden van hun kind. Indien de ouders weten hoe ze deze materie kunnen herkennen en weten hoe ze dit probleem moeten aanpakken, zal het probleem zich (hopelijk) minder gaan voordoen.

We kunnen dit het best doen tijdens het eerste infomoment op onze school waarbij de klassenleraar er zeker op wijst waar ouders (en leerlingen) terecht kunnen als ze vragen hebben en welke instanties hen hierbij kunnen helpen of informeren. De verantwoordelijkheid bij de werkgroep die de klassenleraar informeert, de klassenleraar informeert op zijn beurt de ouders. Terugkoppelen doen we dan tijdens de pedagogische studiedag. Hierbij moeten zeker een aantal zaken meegedeeld worden zoals bijvoorbeeld incidenten of geruchten met andere leerlingen melden aan leerlingenbegeleiding en deze niet negeren; bewijzen opslaan en niet reageren tenzij met korte boodschap "Ik wil dat je stopt met mij via deze weg te contacteren", ...

We moeten ook zorgen dat ons beleid rond (cyber)pesten kenbaar gemaakt wordt op de schoolwebsite en in de schoolbrochure.

De oudervereniging moet ook geïnformeerd worden en in de toekomst kunnen we eventueel een specifieke infoavond voor ouders organiseren rond het thema.

Ook hier geldt: tenzij het welzijn van het kind wordt geschaad door een problematische thuissituatie, hebben ouders altijd het recht op informatie als hun kind wordt gevisieerd via internet, hetzij via cyberpesten, wraakporno, chantage, bedreiging etc.

Preventie: peer-to-peer ondersteuning.

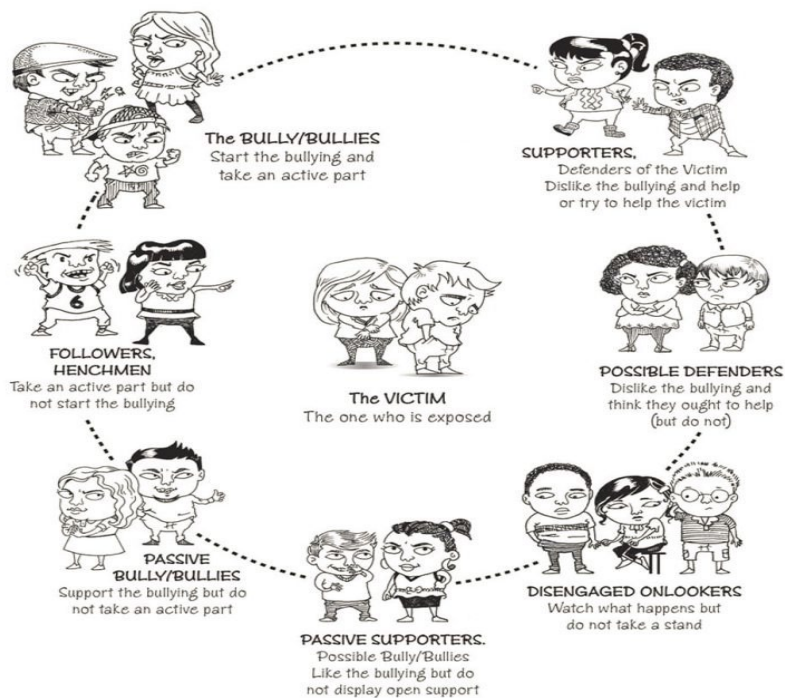
Op onze school wordt jaarlijks een klassenlerarendag georganiseerd om de klassfeer te versterken. Vanaf 2023 worden dit onthaaldagen bij aanvang van het schooljaar. Als er een sterke positieve sfeer in de klas heerst, gaat de klas zich sterk voelen en bij eventuele aanvallen op een medeleerling zullen de andere klasleden sneller problemen aangeven. De school beseft het belang van deze omstanders bij (cyber)pestgevallen en vindt het heel belangrijk om een positieve klassfeer te creëren. Sommige leerkrachten maken ook gebruik van een Whatsapp-groep per klas. Zo wordt al niemand uitgesloten en heeft de leerkracht ook een bepaalde controle. Er worden ook initiatieven genomen om de groep hechter te maken.

De werkgroep wil zorgen voor het in gang zetten van meter-peterschap in samenwerking met de begeleiders van de leerlingenraad. Dit initiatief kleinschalig laten starten voor de leden van de leerlingenraad; wanneer de school voelt dat dit werkt gaan we deze samenwerking uitbreiden naar de hele school maar dit is een proces dat enkele jaren in beslag zal nemen.

De bedoeling is dat leerlingen onder de vleugels worden genomen door leerlingen van de andere leerlingenraden zodat zij bij eventuele problemen ook bij hen terecht kunnen.

Belangrijke drempel is wel dat de eerste graad en 2^e – 3^e graad in aparte gebouwen zitten. Daarom is het best dat de hogere jaren naar de leden in de eerste graad komen tijdens een pauze. Dit idee moet nog verder vorm krijgen in de loop van het volgende schooljaar.

Verder moeten we inzetten op bepaalde groepen binnen Olweus' bully circle te motiveren om in te grijpen of het incident te melden. We denken dan vooral aan possible defenders en onlookers. Daarnaast moeten ook de groepen in de negatieve helft van de pest cirkel (volgers en passieve pesters) begeleid worden en indien nodig een sanctie als signaal krijgen.

Reactie: nazorg

Na een geval van (cyber)pesten worden er nog gesprekken gehouden met het slachtoffer en indien nodig worden CLB of Arktos ingeschakeld maar dit is vrijblijvend. We vinden deze bouwsteen als school belangrijk want het welzijn van het kind staat voorop dus er moet steeds gezorgd worden dat dezelfde situaties zich niet meer voordoen. De slachtoffers moeten hierin zeker begeleid worden. Als school zullen we een stappenplan opstellen zodat deze stappen zeker steeds zullen doorlopen worden, afwijkingen kunnen natuurlijk op aangeven van het slachtoffer of indien de persoon die instaat voor de nazorg aanvoelt dat er bepaalde stappen (sneller) moeten genomen worden. De leerlingenbegeleiding zal instaan voor dit stappenplan en dit opstellen tegen einde schooljaar 2022-2023.

Preventie: bijscholingen voor leerkrachten

Op dit eigenste moment wordt er niet gestimuleerd om het hele schoolteam te professionaliseren op het gebied van cyberpesten. De vraag die kan gesteld worden is of dit ook wel nodig is. Het antwoord hierop is 'ja' met een duidelijke nuance dat dit moet gebeuren tot op zekere hoogte, de leerkrachten moeten de signalen herkennen van leerlingen die gecyberpest worden zodat zij op tijd de nodige stappen kunnen ondernemen en deze leerlingen kunnen doorverwijzen naar de leerlingenbegeleiding.

We willen dit als school op de agenda zetten in de volgende pedagogische studiedag (op vrijdag 30/9/2022) zodat we de leerkrachten zeker het herkennen van de signalen van (cyber)pesten kunnen bijbrengen en de daaropvolgende stappen die ze moeten nemen kenbaar maken.

Voor startende leerkrachten op school dienen deze richtlijnen in de toekomst ook duidelijk gemaakt te worden en een opfrissing voor het hele leerkrachtenkorps is toch aangewezen om de 2 schooljaren.

Het belangrijkste waar we als werkgroep gaan, op inzetten is de communicatie naar de collega's en hiervoor een stappenplan ontwikkelen dat ze steeds kunnen raadplegen.

Toekomst

De bovenvermelde bouwstenen zijn de bouwstenen waarop we als school de komende jaren willen inzetten. Hiermee willen we het probleem van (cyber)pesten op onze school zo klein mogelijk houden en het welzijn van de leerlingen zo goed mogelijk beschermen. Elke leerling moet immers de kans krijgen om zichzelf ten volle te ontplooien.

Dit beleidsplan dient dan ook als leidraad voor zowel leerkrachten, leerlingen als ouders om samen beter school te maken. Wanneer we dit plan de komende jaren kunnen realiseren en verfijnen, zetten we grote stappen in de goede richting.